

Силабус освітнього компоненту

Поліграф та психофізіологічна діагностика особистості

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Освітньо-професійна програма – Право

Рік навчання: 2024-2025, **Семестр:** 5

Кількість кредитів: денна ф/н - 3, заочна ф/н - 3

Обсяг годин: денна ф/н - 90, заочна ф/н - 90

Мова викладання: українська

Підсумковий контроль – залік

Форма проведення занять – лекції, семінарські заняття

Назва освітнього компоненту	Поліграф та психофізіологічна діагностика особистості Polygraph and psychophysiological personality diagnostics
Викладач	Юрчишин Віталій Дмитрович , доцент кафедри кримінального процесу та криміналістики ІФННЮІ Національного університету «Одеська юридична академія» кандидат юридичних наук, доцент Івано-Франківськ, вул. Максимовича,13
E-mail:	vjtalij1979@gmail.com
Консультації викладача	Вт., чет. 10.00-15.00

1. Коротка анотація до курсу: Одним із завдань кримінального провадження є забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і його судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура. У цій ситуації особливо актуальним є дослідження та впровадження сучасних досягнень науки та техніки, які допомогли б швидко та ефективно проводити розслідування кримінальних правопорушень. Одним із таких досягнень науково-технічного процесу, яке може раціоналізувати процес розслідування кримінальних правопорушень, є поліграф.

2. Формат курсу:Очний та/або змішаний.

3. Компетентності, які мають бути сформовані у результаті опанування навчальної дисципліни:

Інтегральні компетентності: здатність вирішення складних задач у сфері поліграфних досліджень, проведення юридичного аналізу поліграфних досліджень із можливістю застосування інструментів правового регулювання.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні компетентності:

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .

СК9. Здатність використовувати бази даних органів юстиції та інформаційні технології необхідні під час здійснення юридичної діяльності.

СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

4. Програмні результати навчання:

РН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН6.Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

РН9.Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

РН13.Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права

РН20.Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

РН21.Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (ДФ)	Загальна кількість годин (ЗФ)
лекції	14	10
семінарські заняття	16	6
індивідуальна робота	10	10
самостійна робота	50	64
всього	90	90

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання – доступ до мережі Internet за умови змішаного формату курсу, конспект лекцій, система мультимедійних презентацій та засоби інтерактивного навчання, мультимедійне забезпечення в порталі ZOOM.

7. Зміст освітнього компонента:

Лекційні заняття			
	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Історія виникнення та розвитку інструментальної детекції брехні. Психофізіологічні основи застосування поліграфа.	2	2
Тема 2.	Принцип роботи поліграфа.	2	2
Тема 3.	Організаційно-методичні аспекти проведення поліграфного тестування. Етапи поліграфної перевірки.	2	2
Тема 4.	Запитання, що використовуються при проведенні поліграфного обстеження. Методики проведення поліграфних перевірок, їх порівняльні характеристики.	2	2
Тема 5.	Способи аналізу поліграм.	2	2
Тема 6.	Особливості застосування поліграфу під час розслідувань та в кадрових перевірках.	2	-
Тема 7.	Протидія поліграфу. Юридичні та етичні аспекти детекції брехні.	2	-

Семінарські, практичні заняття			
	Опис змісту навчання (теми)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Історія виникнення та розвитку інструментальної детекції брехні. Психофізіологічні основи застосування поліграфа.	2	2
Тема 2.	Принцип роботи поліграфа.	2	2
Тема 3.	Організаційно-методичні аспекти проведення поліграфного тестування. Етапи поліграфної перевірки.	2	2
Тема 4.	Запитання, що використовуються при проведенні поліграфного обстеження. Методики проведення поліграфних перевірок, їх порівняльні характеристики.	2	-
Тема 5.	Способи аналізу поліграм.	2	-
Тема 6.	Особливості застосування поліграфу під час розслідувань та в кадрових перевірках.	2	-
Тема 7.	Протидія поліграфу. Юридичні та етичні аспекти детекції брехні.	4	-

Самостійна робота			
	Опис змісту навчання (наприклад, теми або види навчальної активності)	ДФ год.	ЗФ год.
Тема 1.	Історія виникнення та розвитку інструментальної детекції брехні. Психофізіологічні основи застосування поліграфа.	10	10
Тема 2.	Принцип роботи поліграфа.	10	10
Тема 3.	Організаційно-методичні аспекти проведення поліграфного тестування. Етапи поліграфної перевірки.	10	10
Тема 4.	Запитання, що використовуються при проведенні поліграфного обстеження. Методики проведення поліграфних перевірок, їх порівняльні характеристики	5	10
Тема 5.	Способи аналізу поліграм.	5	10
Тема 6.	Особливості застосування поліграфу під час розслідувань та в кадрових перевірках	5	10

Тема 7.	Протидія поліграфу. Юридичні та етичні аспекти детекції брехні	5	4
---------	--	---	---

Індивідуальні завдання		
Опис змісту індивідуального завдання	ДФ год.	ЗФ год.
Підготовка реферату (доповіді) або презентації в межах питань, що розглядаються на лекційних та практичних заняттях. Доповідь являє собою інформаційне повідомлення.	10	10

8. Система оцінювання

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

9.Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Значення оцінки ЕКТС	Критерії оцінювання	Оцінка за національною шкалою	
				Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої має глибокі і системні знання, вміє узагальнювати теоретичний матеріал, співвідносити загальні знання з конкретними ситуаціями; засвідчив уміння критично оцінювати варіантні підходи щодо сутності норм та уявлень; оволодів навиками аналізувати, моделювати та адекватно оцінювати ситуацію; обізнаний з науковими працями вітчизняних та зарубіжних спеціалістів в даній галузі; матеріал викладає логічно, послідовно та переконливо; самостійно розкриває власні обдарування і нахили	відмінно	Зараховано
82-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	добре	Зараховано
74-81	C	добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.		
64-73	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.		
60-63	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.		

35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	незадовільно	Не зараховано
0-34	F	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.		

10. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (половина балів з максимально можливих). Перескладання модулів відбувається із дозволу Директора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: визначається Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Положенням «Про дотримання академічної доброчесності в Івано-Франківському навчально-науковому юридичному інституті НУ «ОЮА». Дотримання академічної доброчесності передбачає:

самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Вимоги до семінарських занять	Семінарські заняття передбачають обговорення питань теми, розгляд нормативно-правової бази, проведення дискусій з основних проблем і питань, які розглядаються на семінарському занятті. Робота на семінарському занятті передбачає усне та письмове опитування.
Вимоги до індивідуальної роботи	При написанні рефератів з навчальної дисципліни «Поліграф та психофізіологічна діагностика особистості» студенти повинні не лише здійснити реферування теоретичного матеріалу, але й ознайомитись і опрацювати спеціальну літературу та нормативно-правові акти, які стосуються обраної теми роботи та провести її детальний теоретико-прикладний аналіз.
Вимоги до самостійної роботи	Самостійна робота здобувачів вищої освіти полягає в опрацюванні проблемних теоретичних та практичних питань, написанні рефератів, есе, тез та статей. Виконання самостійної роботи оцінюється під час проведення семінарського заняття у вигляді опитування в тому числі за питаннями, які виносяться на самостійну роботу.

Умови підсумкового контролю	Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю, екзамену
------------------------------------	---

11. Рекомендована література

11.1.Основна:

1. Барко В.І., Ірхін Ю.Б., Морозова Т.Р. Никифорчук Д.Й. Психологічне супроводження оперативнорозшукової діяльності в органах внутрішніх справ. Навчальний посібник. К.: Київський нац. ун.внутр. справ, ДП «Друкарня МВС України», 2007 р.92с.
2. Застосування комп'ютерних поліграфів при професійному кадровому відборі до правоохоронних органів України [Текст]: метод.посіб./ Мотляк О.І., Корж Є.М., Куценко Д.В. К.: Освіта України, 2019.144с.
3. Кокун О.М. Психофізіологія. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 184 с.
4. Луценко О. Л. Психофізіологія: прикладні аспекти: навчально-методичний посібник. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 55 с.
5. Основи поліграфології [Текст]: лекц. курс / Мотлях О.І. К. : Нац. академ. внутр. справ Освіта України, 2019. 46 с.
6. Психолого-правові засади застосування поліграфа у кадровому забезпеченні Національної поліції України [Текст] : метод. рек. / Мотлях О.І., Куценко Д.В., Яремчук Р.А. К. : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 65 с.
7. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика: навчальний посібник / Ю.М. Чала, А.М. Шахрайчук. Харків: НТУ «ХПІ», 2018. 246 с.
8. Деркач Л.М., Спіріна І.Д., Татарінов В.І.,Пеньков С.В. Критерії оцінювання ефективності психофізіологічних досліджень з використанням поліграфу та організація моніторингу якості їх проведення: метод. рекомендації. Дніпро: ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2022. 48 с.
9. Мотлях О.І., Куценко Д.В., Яремчук Р.А. Психолого-правові засади застосування поліграфа у кадровому забезпеченні Національної поліції України: метод. рек. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2020. 65 с.
10. Проведення психофізіологічного дослідження з використанням поліграфу: нормативно-правове забезпечення застосування поліграфа та психофізіологічних досліджень; організація та проведення психофізіологічного дослідження персоналу МОУ та ЗСУ; психофізіологічні дослідження із застосуванням поліграфа при здійсненні службових розслідувань стосовно військовослужбовців / Під заг. ред. М.М. Клименко. Київ. ВД «Професіонал», 2023. 476 с.
11. Стешин Б.В. Правові підстави використання поліграфу в Україні: матеріали III Міжнародного молодіжного наукового юридичного форуму. Тернопіль: Вектор, 2020. С. 363-365.
12. Шаповалов В.О., Алексеева-Процюк Д.О., Зубовський Д.С., Алексеев О.О.Технологія застосування методик RI, POT та CIT в полі графологічних дослідженнях: метод.рек. Київ, Нац.акад.внутр.справ, 2020. 136 с.

Нормативні акти:

1. Закон України «Про судову експертизу»: зі змінами і доповненнями. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 21. ст.208.
2. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність»: зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. Режим доступу до документу <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>
3. Інструкція щодо застосування комп'ютерних поліграфів у роботі з персоналом органів внутрішніх справ України, затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ

України від 28.07.2004 р. № 842 [Електронний ресурс]. Режим доступу до документу <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1373-04>

4. Інструкція про порядок призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, затверджена наказом Міністерства юстиції України від 8.01.1998 р. № 53/5 [Електронний ресурс]. Режим доступу до документу <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98/print1360924232814159>

5. Інструкція про порядок проведення атестації судового експерта експертно-кваліфікаційними комісіями Міністерства юстиції України, затверджена наказом Міністерства юстиції України від 22.12.95 р. N 32/5[Електронний ресурс] . Режим доступу до документу <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0473-95>

6. Положення про експертно-кваліфікаційні комісії та атестацію судових експертів, затверджене наказом Міністерства юстиції України від 09.08.2005 р. № 86/5 [Електронний ресурс]. Режим доступу до документу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0882-05/print1365155404921703>

11.2. Допоміжна:

1. Алексеев О.О. Метод «Піку напруженості» в сучасній практиці поліграфолога. Оцінка достовірності: наукові дослідження та практика: журнал/ ГО «Колегія поліграфологів України»; ред.колегія: В.О.Шаповалов (гол.ред.)[та ін.]. К.:ГО «Колегія поліграфологів України», 2019. Вип.2. С. 113-120

2. Алексеев О.О. Тест на приховану інформацію (СІТ). Оцінка достовірності: наукові дослідження та практика: журнал. ГО «Колегія поліграфологів України»; ред.колегія: В.О.Шаповалов (гол.ред.)[та ін.]. К.:ГО «Колегія поліграфологів України», 2018. Вип.1. С. 103-110

3. Алексеев О.О., Кузьменко М.Д. Напрямки застосування поліграфа в силових відомствах США: психолого-прикладні та нормативно-правові аспекти кадрової безпеки. Вісник ОНУ ім. І.І.Мечнікова. Психологія. 2017. Том 22.Випуск 3 (45). С.51-61

4. Білоус І. В. Можливості використання поліграфа під час розслідування злочинів проти життя та здоров'я особи / І. В. Білоус. Використання поліграфа в правоохоронній діяльності: проблеми та перспективи : матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7—8 лист. 2015 р.). Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2015. С. 102—105.

5. Вагіна О.В. Становлення та розвиток поліграфічних досліджень в Україні . Формування нової парадигми оперативно-розшукової діяльності на основі забезпечення економічних інтересів держави: матер. наук.-практ. конф. Ірпінь: Університет державної фіскальної служби України, 2017. С.10-14.

6. Чебикін О.Я., Косьянова О.Ю. Використання поліграфа та методики емоційної зрілості для оцінки схильності до обману: [монографія]/ О.Я. Чебикін, О.Ю. Косьянова. Одеса: ТОВ «Лерадрук», 2017. 224 с.

7. Черней В. В. Актуальні проблеми впровадження поліграфічних технологій у правоохоронну діяльність. Зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2015. С. 3—6.

8. Черней В. В. Напрями нормативного врегулювання та тактичного впровадження використання поліграфічних технологій у правоохоронній сфері. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2015. № 1. С. 5—12.

11.3. Інформаційні ресурси в Інтернеті:

www.president.gov.ua – Президент України

Законодавча влада

www.rada.gov.ua – Верховна Рада України

www.ombudsman.kiev.ua – Уповноважений Верховної Ради з прав людини

Виконавча влада

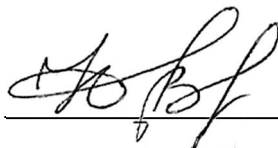
www.kmu.gov.ua – Кабінет Міністрів України

www.minjust.gov.ua - Міністерство юстиції України
Судова влада
www.scourt.gov.ua – Верховний Суд
www.ccu.gov.ua - Конституційний Суд України
Інші державні органи
<https://www.gp.gov.ua> – Офіс Генерального прокурора
Рекомендовані науково-аналітичні ресурси
www.niss.gov.ua – Національний інститут стратегічних досліджень
<http://parlament.org.ua/> - Лабораторія законодавчих ініціатив
<http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека ім. В.І. Вернадського

11.4. Міжнародні видання:

1. American Polygraph Association (1997). Manual for Polygraph School Accreditation. Chattanooga, TN: APA National Office.
2. Bittle, J. (2020). Lie Detectors Have Always Been Suspect. AI Has Made the Problem Worse .MIT Technology Review, March,13, 2020.
3. Blackstone, K. (2011). Polygraph, Sex Offenders, and the Court: What Legal Aspects of Verification and Detection of Lies During Polygraph Examination. Brain. Broad research in Artificial Intelligence and Neuroscience, Vol.13 No.1.
4. Boiko-Buzyl,Y.(2021). Psychological Aspects of Lie Detection in Studies Using a Polygraph. Psychological Journal, 7(3), 28-37.
5. Happel, M. (2005) .Neuroscience and the Detection of Deception. Review of Policy Research, 22(5), 667-685.
6. Kotsoglou,K. (2021).Zombie Forensics: the Use of Polygraph and the Integrity of the Criminal Justice System in England and Wales. The International Journal of Evidence and Proof.2021, Vol.25(1), 16-35. <https://doi.org/10.1177/136571272098>
7. Lajante, M., Lux, G. (2020).Perspective: Why Organizational Researchers Should Consider Psychophysiology When Investigating Emotion. Front.Psychol, 23 July 2020.
8. Meissner, C. (2021). What Works? Systematic Reviews and MetaAnalyses of the Investigative Interviewing Research Literature. Applied Cognitive Psychology, 35,2, 322-328. <https://doi.org/10.1002/acp.3808>,35,2,322-328.
9. Raskin,D., Kircher, J.(2014). Validity of Polygraph Techniques and Decision Methods. In: D.Raskin, C.Honts and J.Kircher (Eds.), Credibility Assessment Scientific Research and Applications. London, Academic Press, 2014, 65-132.
10. Tsekhan D. M. The Expediency of Using the Results of Psychophysiological Research Conduction Using a Computer Polygraph in the Collection of Evidence in Criminal Proceedings Against the Life and Health of a Person / D. M. Tsekhan, A. S. Murashko // European Reforms Bulletin: scientific peer-reviewed journal. – No. 1. – Centre for European Reforms Studies, a.s.b.l. Grand Duchy of Luxembourg, 2021. P. 92-96.
11. Vittorio, M. (2020). The Effectiveness and Future of Polygraph Testing. EBP Quarterly, 5(2), September 3, 2020. University of New Haven.64.Vrij, A.(2014). The Protection of Innocent Suspects: A Comment of Palmatier and Rovner (2014). International Journal of Psychophysiology, 95 (1), 20-21.
12. Walczyk, J., Harris, L. Duck, T., Mulay, D (2014). A Social-Cognitive Framework for Understanding Serious Lies: Activation-Decision-ConstructionAction Theory. New Ideas in Psychology, Vol.34, August 2014, 22-36.
13. Widacki, J.(2019). "First Attempts at Practical Use of Instrumental Lie Detection". European Polygraph, 13(4), 203-222.

Доцент кафедри
кримінального процесу та криміналістики

Віталій ЮРЧИШИН